

Izvorni znanstveni članak
UDK: 811.111:371.3:159.947

Primljen 21.11.2011.
Prihvaćen 18.9.2012

ULOGA PRETHODNOG ISKUSTVA, MOTIVACIJE I STRATEGIJA UČENJA U USPJEHU IZ ENGLESKOG JEZIKA STRUKE

*Mihaela Jakovac**

Fakultet prometnih znanosti u Zagrebu

*Željka Kamenov**

Filozofski fakultet u Zagrebu

Cilj je ovoga istraživanja bio ispitati odnos motivacije, strategija učenja i određenih demografskih varijabli s uspjehom u kontekstu ovladavanja stranog jezika struke. Pritom smo htjeli utvrditi koriste li motiviraniji ispitanici i veći broj strategija učenja, na koji se način uspješni i manje uspješni ispitanici razlikuju s obzirom na motivaciju i uporabu strategija učenja te u kojoj mjeri te varijable predviđaju uspjeh u ovladavanju engleskim jezikom struke. U istraživanju je sudjelovalo 238 studenata prve godine Fakulteta prometnih znanosti. Ispitanici su ispunjavali demografski upitnik, Upitnik o motivaciji (Mihaljević Djigunović, 1998) i upitnik o strategijama učenja SILL (Oxford, 1990). Rezultati istraživanja ukazuju na značajnu povezanost motivacije i strategija učenja te na veću motiviranost i uporabu strategija učenja kod uspješnijih ispitanika. Prethodno su se iskustvo učenja jezika i motivacija pokazali relevantnim prediktorima uspjeha. Dobiveni rezultati mogu biti vrlo korisni za planiranje nastave i

* Mihaela Jakovac, Fakultet prometnih znanosti u Zagrebu, mihaela.jakovac@gmail

* Željka Kamenov, Filozofski fakultet u Zagrebu, zkamenov@ffzg.hr

poticanje učeničke motivacije, a s ciljem uspješnijeg ovladavanja stranim jezikom.

Ključne riječi: engleski jezik, motivacija, strani jezik struke, strategije učenja, uspjeh

1. UVOD

Iako se istraživanja koja se bave procesom ovladavanja inim jezikom (OVIJ) temelje na određenim univerzalnim aspektima, pod utjecajem psiholingvistike i sociolingvistike u zadnjih se tridesetak godina sve više istražuju *individualne razlike* (Dörnyei, 2005), koje su se pokazale relevantnima za razvoj učeničkog međujezika, kao i za krajnji rezultat ovladavanja inim jezikom. Individualne razlike korisnika očituju se kroz mnoštvo faktora poput motivacijske samoregulacije, jezičnog samopouzdanja, spremnosti na komunikaciju, stilova učenja, stavova prema stranom jeziku, straha od jezika, jezične nadarenosti i slično.

Sedamdesetih se godina 20. stoljeća provode brojna istraživanja kojima je cilj utvrditi važnost individualnih razlika, kao najdosljednijeg prediktora uspješnog ovladavanja inim jezikom, a većinom su orijentirana na jezičnu nadarenost i motivaciju. Tako Gardner i Lambert (1972) uočavaju da, iako je jezična nadarenost zaslužna za velik dio varijabilnosti u uspješnosti OVIJ-a, motivacija može nadjačati faktor nadarenosti. Nastojao se utvrditi motivacijski učinak društvenih stavova na učenje drugog jezika, i pritom je uočeno da do uspješnog usvajanja drugog jezika dolazi kada društveno okruženje to zahtijeva. Gardner (1985) razvija socioedukacijski model pri čemu objašnjava povezanost motivacije s individualnim i društvenim čimbenicima, te s postignućem u učenju jezika, uzevši pritom u obzir činjenicu da jezik nije sociokulturalno neutralan kao ostali školski predmeti. Prema Gardneru, integrativna i instrumentalna orijentacija čine dvije osnovne sastavnice krajnjeg cilja učenja. Integrativnu motivaciju Gardner i njegovi suradnici pripisuju pozitivnim stavovima učenika prema izvornim govornicima drugog jezika i mogućem poistovjećivanju sa zajednicom drugog jezika, a instrumentalnu funkcionalnim razlozima za učenje jezika. Kasnije se oblikuju i drugačije teorije kojima društvena dimenzija više ne

predstavlja polazište, s obzirom da Gardnerov model, fokusiranjem na usvajanje drugog jezika u dvojezičnoj Kanadi, izostavlja motivacijski aspekt usvajanja stranog jezika unutar učionice u zemljama koje ne dijele društvenu dimenziju sa zemljama jezika koji se uči.

Tako Dörnyei (1994) predlaže „obrazovni pristup motivaciji“. Motivaciju pritom dijeli na tri razine: *jezičnu, učeničku i razinu situacije učenja*. Unutar jezične razine uključene su različite komponente vezane uz ini jezik, poput kulture i zajednice inog jezika, intelektualnih i pragmatičnih vrijednosti i slično. Ta je razina najbližnja tradicionalnoj Gardnerovoj podjeli na integrativnu i instrumentalnu motivaciju. Učenička razina motivacije sadrži sve individualne razlike koje učenik unosi u proces učenja, dok se razina situacije učenja odnosi na sve motive vezane uz specifičnu nastavnu situaciju, poput nastavnika, nastavnih materijala, planova i programa, zadataka, karakteristika grupe i slično. Takva je podjela nedvojbeno primjenjiva na različite kontekste usvajanja jezika, jer uključuje i kontekst usvajanja drugog jezika, kao i učenja stranog.

Dörnyei i Otto (1998) uvode motivacijski model orijentiran na motivaciju kao proces, i stoga u proučavanje motivacije uključuju i vremensku os. Prema njihovom modelu, postoje tri faze motivacije: stvaranje motivacije, održavanje motivacije i retrospektivna evaluacija motivacije.

Osim vremenske dimenzije, prijašnja su se istraživanja vezana uz motivaciju nedovoljno bavila negativnim motivima, odnosno demotivatorima. Koncept demotivatora u svojim istraživanjima o motivaciji uvodi Mihaljević Djigunović (1991). Dörnyei (2001) definira demotivatore kao specifične vanjske utjecaje koji umanjuju motivaciju za neko ponašanje ili radnju. Time se ne poništavaju pozitivni utjecaji motivacije, jer se i demotivatori, kao i motivatori sagledavaju kao dinamične varijable. Uključivanje demotivatora u proces istraživanja motivacije pokazalo se relevantnim za rezultate budućih istraživanja, jer je zastupljenost demotivatora utjecala na ukupnu motiviranost ispitanika. Uvođenjem ovih koncepata, korisnik inoga jezika postaje središtem istraživanja motivacije s obzirom na procese koji se odvijaju u njegovoj svijesti, a upravljaju i oblikuju motivacijski ishod.

U okviru psihologije obrazovanja, krajem 90-ih godina 20. stoljeća razvija se koncept *samoregulacije* i *samoreguliranog učenja*, koji se odnosi

na aktivno sudjelovanje korisnika u procesu učenja, uključujući kognitivne, metakognitivne i motivacijske procese koji utječu na ishod učenja. U skladu s tim Dörnyei (2001) smatra da na području OVIJ-a u motivacijskim procesima važnu ulogu imaju unutarnji čimbenici poput korisnikove *idealne slike o sebi* i *očekivane slike o sebi*. Pritom izdvaja tri motivacijske komponente: idealnu sliku o sebi kao uspješnom govorniku inoga jezika, očekivanu sliku o sebi kao uspješnom govorniku inoga jezika, a koja se tiče onih značajki koje korisnik vjeruje da bi trebao imati da bi zadovoljio očekivanja i izbjegao negativne posljedice; te prethodno iskustvo učenja inoga jezika, koje se odnosi na kontekst OVIJ-a (npr. utjecaj nastavnika, nastavni plan i program, uspješnost i sl.).

Gore spomenuti teorijski koncept samoreguliranog učenja u novije vrijeme se u psihologiji rabi umjesto pojma strategija učenja, jer je unutar tog pojma više naglašena komponenta procesa primjene određenih tehnika od samih tehnika. Cohen (1998) definira strategije učenja kao obrasce u ponašanju koje korisnici svjesno odabiru kako bi poboljšali učenje, te uočava povezanost između eksplicitnog poučavanja strategija i uspjeha u OVIJ-u. O'Malley i Chamot (1996) zaključuju da su strategije učenja koje aktiviraju kognitivne procese učinkovitije u posredovanju učenja i mogu, nakon učestale uporabe, postati automatizirane i time pridonijeti uspješnom ishodu učenja jezika (Pavičić Takač, 2008: 30). Shodno tome, strategije učenja jezika možemo tumačiti kao operacionalizaciju utjecaja motivacije na proces OVIJ-a.

Ellis (1994) smatra da su strategije učenja posrednici između individualnih razlika i konteksta učenja jezika te ishoda učenja, ali i obrnuto. Mihaljević Djigunović (2001) uočava povezanost motivacije i upotrebe strategija učenja koje rezultiraju uspješnijim ovladavanjem jezikom, što dalje potiče motivaciju. Oxford i Ehrman (1995) uočavaju povezanost određenih demografskih varijabli s uspjehom u ovladavanju inim jezikom, poput stupnja obrazovanja, dobi i prethodnog iskustva u učenju jezika. Kaylani (1996) utvrđuje povezanost motivacije, kulturalne pozadine i spola s izborom strategija te učestalost korištenja strategija s uspjehom, pri čemu uspješniji korisnici češće koriste strategije.

2. CILJEVI I ISTRAŽIVAČKI PROBLEMI

U ovom istraživanju zanimao nas je odnos između motivacije, upotrebe strategija učenja i uspješnosti u ovladavanju stranim jezikom struke. Stoga smo formulirali tri istraživačka problema:

1. koriste li se motiviraniji ispitanici i većim brojem strategija učenja?
2. na koji se način uspješni i manje uspješni ispitanici razlikuju s obzirom na motivaciju i uporabu strategija učenja?
3. u kojoj mjeri motivacija, strategije učenja i određene demografske varijable predviđaju uspjeh u ovladavanju engleskim jezikom struke?

Uzevši u obzir rezultate ranijih istraživanja (Oxford i Ehrman, 1995; Kaylani, 1996; Mihaljević Djigunović, 2001), hipoteze od kojih se polazi u ovom istraživanju su sljedeće:

1. motiviraniji ispitanici koristit će se većim brojem strategija učenja od onih manje motiviranih,
2. uspješniji ispitanici biti će motiviraniji i koristit će se češće i većim brojem strategija učenja
3. motivacija, a time i strategije učenja pokazat će se značajnim prediktorom uspjeha u ovladavanju stranim jezikom struke.

3. METODOLOGIJA

3.1. Uzorak

U istraživanju su sudjelovali studenti upisani u prvu godinu Fakulteta prometnih znanosti u Zagrebu akademske godine 2010./2011. Obuhvaćeno je ukupno 238 ispitanika. Omjer ispitanika prema spolu bio je 21% studentica (N=50) i 79% studenata (N=188). Prosječna dob ispitanika je 19 godina (M=19,35; SD=0,68). Svi su ispitanici prethodno učili engleski jezik, većinom samo kao obavezni predmet u školi, a nekolicina ih je pohađala i satove u školama za strane jezike. Većina ispitanika završila je strukovnu školu (N=173), a ostali gimnaziju (N=64). Prosječna ocjena iz engleskog jezika u zadnjem razredu srednje škole je 3, a prosječna ocjena iz kolokvija na kraju prvog semestra na fakultetu je 2. Studenti prve godine Fakulteta prometnih znanosti u Zagrebu u mogućnosti su odabrati jedan od osam smjerova koji će ih osposobiti za buduće zanimanje, a to su: informacijsko-komunikacijski, zračni, cestovni, željeznički, vodni, poštanski i gradski promet, te smjer inteligentni transportni sustavi (ITS). Engleski će jezik u budućem

školoivanju i zanimanju više trebati studentima koji su odabrali informacijsko-komunikacijski promet, zračni promet i ITS (Inteligentni transportni sustavi). Većina literature tijekom studiranja za te smjerove napisana je na engleskom jeziku, a i pri zapošljavanju u toj struci, obavezno je dobro poznavanje engleskog.

3.2. Instrumenti

Rezultati istraživanja prikupljeni su pomoću triju mjernih instrumenata: demografskog upitnika (Prilog 1), upitnika o motivaciji (Mihaljević Djigunović, 1998) (Prilog 2) i upitnika o strategijama učenja SILL - *Strategy Inventory for Language Learning, Version 5.1 (ESL/EFL)* (Oxford, 1990) (Prilog 3). Ispitanici su ispunjavali demografski upitnik kako bismo prikupili što više relevantnih podataka o strukturi uzorka ispitanika.

Napravili smo faktorsku analizu motivacijskog upitnika na rezultatima naših ispitanika, a rezultirala je sa pet faktora kao i u originalnoj verziji (Mihaljević Djigunović, 1998). Faktori koji su se izdvojili su tri vrste motivacije i dva demotivatora: upotrebno-komunikacijska motivacija ($\alpha=,82$), afektivna motivacija ($\alpha=,86$), integrativna motivacija ($\alpha=,74$), demotivator nastavne situacije ($\alpha=,77$) i demotivator teškoća pri učenju ($\alpha=,71$).

Subskale koje su se formirale unutar originalnog upitnika SILL za pojedine vrste strategija učenja su: memorijske strategije ($\alpha=,77$), kognitivne strategije ($\alpha=,89$), kompenzacijske strategije ($\alpha=,65$), metakognitivne strategije ($\alpha=,90$), afektivne strategije ($\alpha=,69$) i socijalne strategije ($\alpha=,77$).

3.3. Postupak

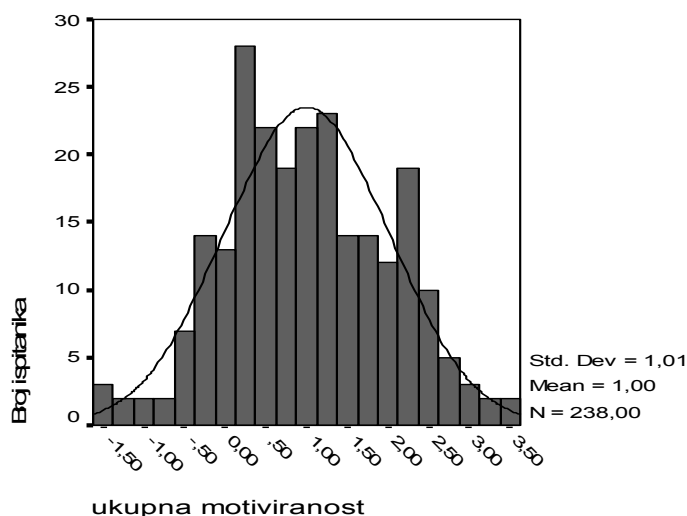
Istraživanje je provedeno u sklopu redovite nastave iz engleskog jezika u ljetnom semestru akademske godine 2010./2011. Prije ispunjavanja upitnika, ispitanicima je bilo objašnjeno na koji način je potrebno odgovarati na pitanja, a upute za ispunjavanje bile su naznačene i pismeno, ispred svakog od tri upitnika. Ispitanici su bili zamoljeni da iskreno odgovore na sva pitanja. Također je bilo naznačeno da u bilo kojem trenutku mogu odustati od ispitivanja, ukoliko to žele,

no nitko nije odustao. Upitnici nisu bili anonimni radi kasnije analize podataka. Ispunjavanje je svih upitnika trajalo 60-ak minuta.

4. ANALIZA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

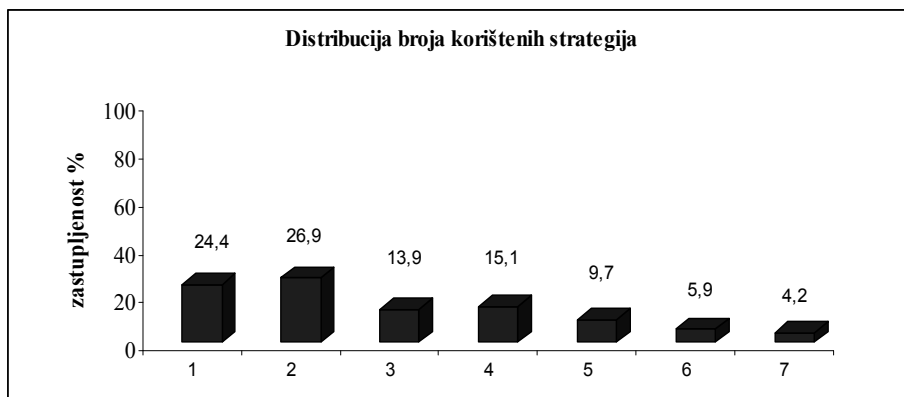
Podaci prikupljeni upitnicima statistički su obrađeni pomoću programskoga paketa *SPSS for Windows 19.0 (Statistical Package for Social Sciences)*.

Kako bismo utvrdili koriste li motiviraniji ispitanici veći broj strategija od onih manje motiviranih, ispitali smo ukupnu motiviranost ispitanika, kao i broj strategija koje koriste. To smo učinili tako da smo zbrojili rezultate na pojedinim vrstama motivacija kako bismo dobili prosječnu motiviranost, koja iznosi 3,25 (od mogućeg raspona od 1 do 5). Prosječna demotiviranost nastavnikom i nastavnom situacijom, te teškoćama u učenju iznosi 2,25 (isti mogući raspon od 1 do 5). Ukupna motiviranost izračunata je tako da je za svakog ispitanika prosječni rezultat na dvije subskale demotivatora oduzet od prosječnog rezultata na tri subskale motivacije. Tako izračunata prosječna ukupna motiviranost za cijeli uzorak ispitanika iznosi 1, ali se raspon zbog demotivatora kreće od -1.5 do 3.5. Mogli bismo zaključiti da je ukupna motiviranost niska, ali pozitivna (Slika 1).

Slika 1: Distribucija ukupne motiviranosti

Kako bismo utvrdili koliko strategija učenja ispitanici koriste, rezultat svakog ispitanika na pojedinoj strategiji učenja rekodirali smo u novu mjeru: *koristi se određenom strategijom* (ako je rezultat 3 ili više), odnosno *ne koristi se tom strategijom* (ako je rezultat 1 ili 2). Na taj način mogli smo zbrojiti kolikim se brojem strategija učenja pojedini ispitanik koristi. Na slici 2 prikazana je distribucija broja korištenih strategija za naš uzorak ispitanika. Iako se raspon kreće od 0 do svih 6 strategija, naši se ispitanici prosječno koriste dvama strategijama ($M=1.9$; $SD=1.73$).

Slika 2: *Distribucija broja korištenja strategija*

Proveli smo korelacijsku analizu kako bismo ispitali koriste li se motiviraniji studenti većim brojem strategija od onih manje motiviranih pri čemu smo utvrdili značajnu pozitivnu korelaciju ($r=.43$; $p<0,01$).

Na ukupnoj motivaciji 15% ispitanika ima negativan rezultat, odnosno više su demotivirani, 37% ih ima rezultat od 0 do 1, 30% od 1 do 2, a 18% iznad dva. Napravili smo analizu varijance (Tablica 1) kako bismo utvrdili razlikuju li se rezultati na svakoj strategiji i broju strategija s obzirom na motiviranost. Ispitanike smo podijelili u dvije skupine, one koji imaju motivaciju ispod srednje vrijednosti ($M=1$), i one koji imaju motivaciju višu od 1. Dobivena je statistički značajna razlika pri korištenju svih vrsta strategija osim afektivnih. Također je utvrđeno da se svi ispitanici koji imaju motivaciju 1 ili više u prosjeku koriste trima strategijama ($M=2,66$), a ispitanici s manjom motivacijom koriste se u

prosijeku jednom strategijom ($M=1,27$). Možemo zaključiti da se motiviraniji ispitanici koriste većim brojem strategija učenja, kao i da se više koriste svakim tipom strategija osim afektivnih, što ukazuje da emotivna angažiranost ispitanika nije značajno povezana s motivacijom.

Tablica 1: Razlike u učestalosti uporabe i broju strategija i tipovima motivacije s obzirom na ukupnu motiviranost ispitanika

	Ispitanici prema motivaciji	N	M	SD	F	p
Memorijske strategije	Ispod M	123	2.27	0,498	25,433	,001**
	Iznad M	113	2.61	0,544		
Kognitivne strategije	Ispod M	123	2.32	0,521	47,523	,001**
	Iznad M	113	2.83	0,618		
Kompenzacijske strategije	Ispod M	123	2.99	0,658	4,573	,034*
	Iznad M	113	3.16	0,569		
Metakognitivne strategije	Ispod M	123	2.56	0,659	49,836	,001**
	Iznad M	113	3.19	0,718		
Afektivne strategije	Ispod M	123	2.14	0,692	1,596	,208
	Iznad M	113	2.25	0,620		
Socijalne strategije	Ispod M	123	2.47	0,629	13,449	,001**
	Iznad M	113	2.79	0,729		
Broj strategija ukupno	Ispod M	123	1.27	1,361	45,532	,001**
	Iznad M	113	2.66	1,801		

**Postoji značajna razlika uz vjerojatnost pogreške manju od ,01 ($p<0,01$)

* Postoji značajna razlika uz vjerojatnost pogreške manju od ,05 ($p<0,05$)

Drugi problem istraživanja bio je utvrditi razlikuju li se uspješni i manje uspješni ispitanici s obzirom na motiviranost i upotrebu strategija učenja (Tablica 2), a kao kriterij uspješnosti uzeli smo ocjene iz kolokvija iz engleskog jezika struke s kraja prvog semestra. Ispitanike smo podijelili u dvije skupine: prvu skupinu činili su ispitanici koji su iz kolokvija dobili ocjene 1, 2 i 3 i time se pokazali manje uspješnima. Drugu skupinu činili su ispitanici koji su iz kolokvija dobili 4 i 5.

Tablica 2: Razlike između uspješnih i manje uspješnih ispitanika s obzirom na motivaciju i upotrebu strategija

	Ispitanici prema uspjehu	N	M	SD	F	p
Upotrebnost komunikacijske motivacije	Manje uspješni	137	3.76	0.705	15,351	,001**
	Više uspješni	96	4.11	0.617		
Afektivna motivacija	Manje uspješni	137	3.30	0.946	12,782	,001**
	Više uspješni	96	3.73	0.822		
Integrativna motivacija	Manje uspješni	137	2.22	0.658	9,300	,003**
	Više uspješni	96	2.60	0.902		
Demotivator nastavne situacije	Manje uspješni	137	2.31	0.625	,259	,611
	Više uspješni	96	2.26	0.678		
Demotivator teškoće pri učenju	Manje uspješni	137	2.45	0.753	35,982	,001**
	Više uspješni	96	1.87	0.674		
Memorijske strategije	Manje uspješni	137	2.37	0.533	3,544	,061
	Više uspješni	96	2.51	0.574		
Kognitivne strategije	Manje uspješni	137	2.47	0.565	8,172	,005**
	Više uspješni	96	2.70	0.684		
Kompenzacijske strategije	Manje uspješni	137	3.05	0.681	,261	,610
	Više uspješni	96	3.10	0.550		
Metakognitivne strategije	Manje uspješni	137	2.76	0.708	5,558	,019*
	Više uspješni	96	3.00	0.801		

Afektivne strategije	Manje uspješni	137	2.22	0.638	1,205	,273
	Više uspješni	96	2.13	0.694		
Socijalne strategije	Manje uspješni	137	2.61	0.664	,158	,691
	Više uspješni	96	2.64	0.754		
Broj strategija koje koriste	Manje uspješni	137	1.69	1.593	7,131	,008**
	Više uspješni	96	2.30	1.870		
Ukupna motiviranost	Manje uspješni	137	0.72	0.923	30,431	,001**
	Više uspješni	96	1.41	0.982		

**Postoji značajna razlika uz vjerojatnost pogreške manju od ,01 ($p < 0,01$)

* Postoji značajna razlika uz vjerojatnost pogreške manju od ,05 ($p < 0,05$)

Utvrđeno je da se manje uspješni i više uspješni ispitanici s obzirom na motiviranost statistički značajno razlikuju u svim tipovima motivacije osim kod demotivatora nastavne situacije, dakle nastavnika i nastavnu situaciju svi jednako ocjenjuju bez obzira na uspjeh. Što se tiče upotrebe strategija, uspješniji studenti se više koriste memorijskim, kognitivnim i metakognitivnim strategijama, dok se u upotrebi kompenzacijskih, afektivnih i socijalnih strategija ne razlikuju. Također je utvrđena razlika i u ukupnoj motiviranosti i broju strategija kojima se ispitanici koriste. Uspješnima je ukupna motiviranost 1,41, a manje uspješnima 0,72. Također uspješni se u prosjeku koriste dvama strategijama ($M=2,30$), a manje uspješni jednom ($M=1,69$).

Kako bi se odgovorilo na treći problem istraživanja tj. ispitao relativni doprinos demografskih varijabli, motivacije i strategija učenja objašnjenju uspjeha ispitanika (uspjeh izražen ocjenom iz kolokvija iz engleskog jezika na kraju prvog semestra akademske godine 2010./2011.) provedena je regresijska analiza s tri bloka prediktorskih varijabli. Prvi blok varijabli činili su demografski prediktori: spol, duljina učenja engleskog jezika, učenje engleskog jezika u školi ili/i izvan nje, vrsta srednje škole koju su ispitanici pohađali, ocjena iz engleskog jezika u zadnjem razredu srednje škole i smjer koji su ispitanici odabrali, ili će

odabrati na fakultetu. Drugi blok prediktorskih varijabli činili su svi tipovi motivacije i demotivatori nastavne situacije i teškoća pri učenju, a treći su blok činile sve vrste strategija učenja. Demografske varijable prikazane su u Tablici 3.

Tablica 3: Prikaz demografskih varijabli uključenih u regresijsku analizu

Demografske varijable		%	
Spol	Muški	79	
	Ženski	21	
Mjesto učenja engleskog	Samo u školi	79	
	I izvan škole	21	
Vrsta srednje škole ispitanika	Strukovna	73	
	Gimnazija	27	
Smjer na fakultetu	Smjerovi kod kojih je kompetencija iz engleskog važnija u budućoj struci	54	
	Smjerovi kod kojih je kompetencija iz engleskog manje važna u budućoj struci	46	
		M	SD
Duljina učenja engleskog jezika		7	2,109
Ocjena iz engleskog u zadnjem razredu srednje škole		2,51	,994

Prije same regresijske analize, proveli smo korelacijsku analizu svih varijabli koje smo planirali uključiti u regresijsku analizu pri čemu su s varijablom uspjeha, izraženom ocjenom iz kolokvija na kraju prvog semestra na fakultetu, značajno pozitivno korelirale sve demografske varijable osim spola i mjesta učenja engleskog jezika (samo u školi ili i izvan nje). Smjer koji ispitanici namjeravaju odabrati na fakultetu značajno pozitivno korelira s duljinom učenja engleskog jezika te možemo zaključiti da oni ispitanici kojima je kompetencija iz engleskog jezika važnija za buduće zanimanje, dulje uče engleski jezik. Vrsta srednje škole koju su ispitanici pohađali također se pokazala značajno povezanom s uspjehom iz engleskog jezika na fakultetu: oni ispitanici koji su završili gimnaziju uspješniji su na fakultetu. Ocjena iz engleskog

jezika u zadnjem razredu srednje škole najviše pozitivno korelira s uspjehom iz engleskog jezika na fakultetu. Sve vrste motivacije značajno koreliraju s uspjehom na fakultetu, dok demotivator teškoća pri učenju pokazuje vrlo visoku značajnu negativnu korelaciju. Jedino demotivator nastavne situacije nije značajno korelirao s uspjehom na fakultetu.

Korelacije demografskih varijabli i svih vrsta strategija učenja sa svim vrstama motivacije pokazale su se značajno pozitivnima, dok je kod demotivatora značajno negativno korelirao samo demotivator teškoća pri učenju. Kod strategija učenja, samo su kognitivne i metakognitivne strategije pozitivno značajno korelirale s varijablom uspjeha (Tablica 4).

Tablica 4: Korelacijska analiza svih varijabli uključenih u regresijsku analizu

	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	-.081	.136*	.103	-.297**	.420**	.193**	.325**	.300**	.143*
2		-.025	.008	.020	.079	.103	.117*	.090	-.032
3			.070	-.015	-.024	.132*	.241**	.122*	.191**
4				-.193**	.146*	.077	.116*	.098	.155*
5					-.087	-.039	-.135*	-.084	-.130*
6						.140*	.346**	.384**	.184**
7							.163**	.127*	.075
8								.611**	.352**
9									.362**
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									

Legenda: 1 – ocjena iz kolokvija iz engleskog jezika na fakultetu; 2 – spol; 3 – duljina učenja engleskog jezika; 4 – jesu li ispitanici učili engleski jezik u školi ili i izvan nje; 5 – vrsta škole koju su ispitanici pohađali (strukovna ili gimnazija); 6 – ocjena iz engleskog u zadnjem razredu srednje škole; 7 – smjer na fakultetu koji su ispitanici odabrali ili misle odabrati ; 8 – upotrebno-komunikacijska motivacija; 9 – afektivna motivacija; 10 – integrativna motivacija; 11 – demotivator nastavne situacije; 12 – demotivator teškoća pri učenju; 13 – memorijske strategije učenja; 14 – kognitivne strategije učenja; 15 – kompenzacijske strategije

11	12	13	14	15	16	17	18
-.034	-.448**	.098	.223**	.015	.132*	-.090	-.010
-.255**	.113*	.140*	.175**	.226**	.215**	.195**	.150*
-.012	-.080	-.036	.188**	-.003	.026	-.107	.091
.050	-.038	.083	.200**	.054	.182**	.170**	.134*
.048	.097	-.146*	-.087	-.038	-.156*	-.021	-.045
.017	-.320**	.203**	.385**	.167**	.273**	-.010	.147*
-.039	-.107	.057	.155*	.005	.099	.083	.137*
-.188**	-.384**	.252**	.438**	.361**	.338**	.058	.296**
-.276**	-.382**	.356**	.505**	.169**	.427**	.145*	.333**
.121*	-.046	.294**	.362**	.038	.341**	.275**	.338**
	.241**	-.184**	-.164**	-.122*	-.322**	-.127*	-.138*
		-.082	-.187**	-.019	-.106	.162**	.035
			.622**	.333**	.612**	.436**	.463**
				.392**	.774**	.476**	.604**
					.377**	.221**	.379**
						.587**	.652**
							.559**

**Korelacija je značajna uz vjerojatnost pogreške manju od .01 ($p < 0.01$)

* Korelacija je značajna uz vjerojatnost pogreške manju od .05 ($p < 0.05$)

učenja; 16 – metakognitivne strategije učenja; 17 – afektivne strategije učenja; 18 – socijalne strategije učenja

Rezultati regresijske analize (Tablica 5) pokazuju da skup prediktora u prvom bloku objašnjava 29% varijance kriterijske varijable – uspjeha na 1. kolokviju iz engleskog jezika. Značajnima su se pokazali sljedeći prediktori: vrsta srednje škole koju su ispitanici pohađali, ocjena iz engleskog u zadnjem razredu srednje škole i smjer koji su odabrali ili će odabrati na fakultetu. Ostale demografske varijable ne doprinose značajno varijanci uspjeha. Skup prediktora u drugom bloku (motivacija) objašnjava ukupno 8% varijance kriterijske varijable. Jedinim značajnim prediktorom u ovom bloku pokazao se demotivator teškoće u učenju. Strategije učenja uvrštene u trećem bloku nisu se pokazale značajnim prediktorima ocjene. Sveukupno je svim korištenim prediktorima objašnjeno 39% varijance uspjeha. Iz rezultata regresijske analize možemo zaključiti da se uspjeh u engleskom jeziku prometne struke može u najvećoj mjeri povezati s uspjehom u srednjoj školi, odnosno predznanjem koje su ispitanici stekli u srednjoj školi koju su pohađali, te sa željom za stjecanjem praktičnog znanja u engleskom jeziku zbog budućeg školovanja i zanimanja. Motivacija u manjoj mjeri predviđa uspjeh iz engleskog jezika, dok strategije učenja s njim uopće nisu povezane.

Tablica 5: Regresijska analiza

Prediktori	Kriterij: Ocjena iz kolokvija iz EJ					
	1. korak		2. korak		3. korak	
1. Blok prediktora – demog. varijable	β	p	β	p	β	p
Spol	-.117	.045	-.070	.240	-.065	.285
Duljina učenja EJ	.124	.034	.088	.127	.077	.218
Mjesto učenja EJ	-.022	.713	-.017	.767	-.017	.775
Vrsta srednje škole	-.258	.000	-.236	.000	-.234	.000
Ocjena u SŠ	.396	.000	.272	.000	.262	.000
Smjer na fakultetu	.125	.036	.101	.074	.105	.036
R	.539**					
R ²	.291**					

2. Blok prediktora – motivacija	β	p	β	p	β	p
Upotrebno-komunikacijska			.051	.499	.125	.351
Afektivna			.036	.633	.093	.660
Integrativna			-.013	.836	-.002	.976
Demotivator nastavne situacije			.052	.402	.045	.508.
Demotivator teškoće pri učenju			-.293	.000	-.266	.000
R			.612**			
R ²			.375**			
Δ R ²			.084**			
2. Blok prediktora – strategije učenja	β	p	β	p	β	p
Kompenzacijske					-.041	.541
Metakognitivne					.020	.854
Socijalne					-.123	.130
Kognitivne					.079	.463
Memorijske					-.017	.824
Afektivne					-.001	.987
R					.621**	
R ²					.386**	
Δ R ²					.011	

**Postoji značajna razlika uz vjerojatnost pogreške manju od .01 (p<0.01)

5. RASPRAVA

U okviru prvog istraživačkog problema željeli smo utvrditi koriste li se motiviraniji ispitanici i većim brojem strategija učenja. Ukupna motiviranost naših ispitanika pokazala se relativno niskom, čemu bitno doprinosi uključenost demotivatora u ukupan rezultat. Zaključujemo da je jedan od razloga demotiviranosti nastavnom situacijom zasigurno veličina skupina u kojima se odvija nastava engleskog jezika. Grupe uključuju sedamdeset do stotinu studenata pa je teško ostvariti

individualizirani pristup poučavanja koji je neizostavan kod stranog jezika struke (Hutchinson i Waters, 1987).

Upitnik za ispitivanje strategija SILL (Oxford, 1990) ispituje koliko se često ispitanici koriste pojedinim strategijama, a budući da nas je zanimala osviještenost ispitanika o uporabi strategija, ispitali smo i kojim se brojem strategija ispitanici u prosjeku koriste. Naši se ispitanici u prosjeku koriste dvama strategijama, što pokazuje da im je osviještenost o upotrebi strategija relativno niska te bi ih trebalo poučiti logičnim postupcima i tehnikama za lakše i djelotvornije učenje jezika.

Jednosmjerna analiza varijance pokazala je da se motiviraniji ispitanici češće koriste svim vrstama strategija osim afektivnih, kao i da se koriste većim brojem strategija od manje motiviranih ispitanika, što je potvrdilo i našu prvu hipotezu.

U okviru drugog problema željelo se utvrditi na koji način se uspješni i manje uspješni ispitanici razlikuju s obzirom na motiviranost i uporabu strategija učenja. Utvrđena je statistički značajna razlika kod svih tipova motivacije. I kod uspješnih i manje uspješnih ispitanika najviše je zastupljena upotrebno –komunikacijska motivacija i afektivna motivacija. Ukupna motiviranost, iako niska, znatno je veća kod uspješnih ispitanika što upućuje na značajnu povezanost motivacije s uspjehom. Uspješniji se ispitanici također koriste i većim brojem strategija od manje uspješnih, a značajna razlika je utvrđena kod metakognitivnih, kognitivnih i memorijskih strategija učenja.

Važan cilj ovog istraživanja bio je i utvrditi povezanost motivacije i strategija učenja s uspjehom studenata. Provedena je korelacijska analiza demografskih varijabli, svih vrsta motivacije i demotivatora, te strategija učenja. Značajna povezanost vrste srednje škole s uspjehom na fakultetu ukazuje da su oni ispitanici koji su završili gimnaziju uspješniji iz engleskog jezika na fakultetu. Možemo zaključiti da su ti ispitanici stekli bolje predznanje iz engleskog jezika kroz gimnazijske programe, za razliku od strukovnih škola. Utvrđena je i značajna pozitivna korelacija između ocjene iz engleskog jezika u zadnjem razredu srednje škole sa uspjehom iz engleskog jezika na fakultetu.

Regresijska analiza, provedena s tri bloka prediktora: demografskim varijablama, svim vrstama motivacije i demotivatora te strategijama učenja, pokazala je da motivacija u manjoj mjeri određuje uspjeh, a strategije se nisu pokazale kao značajan prediktor uspjeha.

Ovakav nalaz nije iznenađujući ako uzmemo u obzir da se ispitanici uglavnom koriste samo jednom ili dvama strategijama učenja. Međutim, iako regresijska analiza nije rezultirala značajnim doprinosom uporabe strategija učenja kriterijskoj varijabli uspjeha, jednosmjernom analizom varijance je utvrđeno da se uspješniji ispitanici koriste većim brojem strategija učenja od manje uspješnih te stoga možemo pretpostaviti da s obzirom da motivacija uvjetuje uspjeh, strategije nisu imale dodatni doprinos.

Zanimljivo je da su se demografske varijable, koje su uključivale vrstu srednje škole koju su ispitanici pohađali, ocjenu iz engleskog u zadnjem razredu srednje škole i smjer koji su odabrali ili će odabrati na fakultetu, pokazale značajnim prediktorima uspjeha iz engleskog jezika na fakultetu, prema čemu zaključujemo da se ispitanici u velikoj mjeri oslanjaju na već postojeće znanje o jeziku. Varijabla smjera koji ispitanici namjeravaju odabrati na fakultetu u velikoj je mjeri povezana s kompetencijom iz engleskog jezika u budućoj struci, a značajno korelira i s upotrebno-komunikacijskom i afektivnom motivacijom.

6. ZAKLJUČAK

Rezultati ovog istraživanja ukazali su na nisku zastupljenost motivacije i strategija učenja kod naših ispitanika. Kako se radi o studentima/cama prometnog fakulteta, ovakav nalaz vjerojatno proizlazi iz nedovoljne osviještenosti o potrebi usvajanja kompetencija iz stranog jezika za budući rad, odnosno percepciji stranog jezika struke kao manje važnog predmeta u odnosu na druge stručne predmete u studijskom programu. Ovaj zaključak bi valjalo provjeriti provođenjem sličnog istraživanja i na drugim studijskim grupama, te usporedbom s motivacijom i upotrebom strategija učenja u studijskim grupama u kojima postoji veća osviještenost o važnosti stranog jezika struke, kao npr. u hotelijersko-turističkom usmjerenju.

No, neovisno o percepciji važnosti stranog jezika struke, smatramo da bi se razina motivacije i korištenja strategija podigla boljom organizacijom nastave stranog jezika (u grupama s manjim brojem studenata), aktivnijim uključivanjem studenata u sam nastavni proces i razvijanjem strategijske kompetencije ispitanika. Suvremeni pristup učenju stranih jezika podrazumijeva da nastavnik potakne učenika na kognitivistički pristup učenju jezika. Učenik se mora osjećati osobno

uključen u proces učenja te osjećati osobnu odgovornost za svoje znanje ili neznanje. Ako je na taj način motiviran za učenje jezika, i osobno uključen u pojedine etape učenja, sam bi trebao organizirati učenje, dolaziti do zaključaka, oblikovati pravila i slično.

Postoji i potreba za dodatnim istraživanjima, koja bi mogla uključivati eksperimentalno istraživanje sa skupinom koju bi se poučilo upotrebi strategija učenja te vidjeti učinak ovakvog poučavanja na uspjeh. Također bi bilo korisno ispitati uspješnost korištenja strategija, a ne samo koliko se često ispitanici njima koriste, a zatim njihovu korelaciju s motivacijom.

LITERATURA

- Cohen, A. D. (1998): *Strategies in learning and using a second language*, London and New York: Longman.
- Dörnyei, Z. (1994): Motivation and Motivating in the Foreign Language Classroom, *The Modern Language Journal*, Vol. 78, No. 3, str. 273-284
- Dörnyei, Z. (2001): *Teaching and researching motivation*, Harlow: Longman.
- Dörnyei, Z. (2005): *The psychology of the language learner: Individual differences in second language acquisition*, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Dörnyei, Z. i Otto, I. (1998): Motivation in action: A process model of L2 motivation, *Working Papers in Applied Linguistics*, Vol 4, Thames Valley University, str. 43-69.
- Ellis, R. (1994): *The study of second language acquisition*, Oxford: Oxford University Press
- Gardner, R.C. (1985): *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*, London: Edward Arnold.
- Gardner, R. i W. Lambert (1972) *Attitudes and Motivation in Second-Language Learning*. Rowley, Ma.: Newbury House
- Hutchinson, T. i Waters, A. (1987): *English for specific purposes*, New York: Cambridge University Press.
- Kaylani, C. (1996): The influence of gender and motivation on EFL learning strategy use in Jordan. U Oxford, R. (Ur.), *Language learning strategies around the world: cross-cultural perspectives* (str. 75-89), University of Hawai'i: Second Language Teaching and Curriculum Center.
- Mihaljević, J. (1991): *Nastava engleskog jezika i motivacija za učenje* (Teaching English as a foreign language and learning motivation) (neobjavljena doktorska disertacija). Zagreb: Filozofski fakultet.
- Mihaljević Djigunović, J. (1998): *Uloga afektivnih faktora u učenju stranoga jezika*, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

- Mihaljević Djigunović, J. (2001): Are language learning strategies motivation-specific?, *Orbis linguarum*, 18, str. 167-180.
- Oxford, R. (1990): *Language learning strategies: What every teacher should know*. Boston, MA: Heinle & Heinle, Inc.
- Oxford, R. L., & Ehrman, M. E. (1995): Adults' language learning strategies in an intensive foreign language program in the United States, *System*, 23(3), str. 359-386.
- Pavičić Takač, V. (2008): *Vocabulary learning strategies and foreign language acquisition*, Clevedon, Buffalo, Toronto: Multilingual Matters.

PRIOR LEARNING EXPERIENCE, MOTIVATION AND LEARNING STRATEGIES AS SUCCESS FACTORS IN ESP LEARNING

The study looks into the relationship between motivation, learning strategies and certain demographic variables and students' success in learning English for specific purposes. The aim of the study is to establish if more motivated students use more strategies than less motivated ones, if successful and less successful learners significantly differ in their level of motivation and learning strategy use, and to what extent these variables are predictors of success. Participants were 238 first-year students at the University of Zagreb, Faculty of Transport and Traffic Sciences. The instruments included Motivational questionnaire, validated on Croatian learners of English (Mihaljević, 1998) and SILL (Strategy Inventory for Language Learning; Oxford, 1990). The results indicate the significant relation between motivation and learning strategies among successful and less successful students. Prior learning experience and motivation proved to be relevant for students' success. Findings have useful teaching implications and contribute to more successful foreign language learning.

Key words: English as a foreign language, motivation, English for specific purposes, learning strategies, success

Prilog 1. Demografski upitnik

IME I PREZIME: _____

SPOL M / Ž _____ DOB _____

1. Koja je školska sprema Vašeg oca?
 - a) završena osnovna škola
 - b) završena srednja škola
 - c) završen fakultet
 - d) magisterij / doktorat
2. Koja je školska sprema Vaše majke?
 - a) završena osnovna škola
 - b) završena srednja škola
 - c) završen fakultet
 - d) magisterij / doktorat
3. Koliko dugo učite engleski jezik? _____
4. Gdje ste učili engleski jezik (moguće i više odgovora):
 - a) u školi
 - b) u školi stranih jezika
 - c) privatno
5. Pohađate li trenutno nastavu engleskog jezika izvan fakulteta?

6. Koju vrstu srednje škole ste završili:
 - a) gimnaziju
 - b) strukovnu
7. Koju ocjenu iz engleskog jezika ste imali u zadnjem razredu srednje škole:
 - a) 2
 - b) 3
 - c) 4
 - d) 5
8. Koju ocjenu ste dobili iz kolokvija Engleski jezik 1 na fakultetu:
 - a) 1
 - b) 2
 - c) 3
 - d) 4
 - e) 5
9. Koji smjer ste odabrali ili namjeravate odabrati na fakultetu:
 - a) cestovni
 - b) željeznički
 - c) zračni
 - d) vodni
 - e) poštanski
 - f) informacijsko komunikacijski
 - g) gradski
 - h) ITS

Prilog 2. Upitnik o motivaciji

Molimo Vas da pažljivo pročitate sve stavke u ovom upitniku i ocijenite (od 1 do 5) KOLIKO se sa svakom pojedinom tvrdnjom Vi osobno slažete. Molimo Vas da nijednu stavku ne preskočite. Sve tvrdnje odnose se na ENGLESKI jezik.

1-uopće se ne slažem, 2-djelomično se slažem, 3-niti se slažem niti se ne slažem,
4-prilično se slažem, 5-potpuno se slažem

1. Engleski mi omogućuje da komuniciram s mnogo stranaca.	1 2 3 4 5
2. Naša profesorica engleskog vrlo zanimljivo predaje.	1 2 3 4 5
3. Engleski je jako zanimljiv jezik.	1 2 3 4 5
4. Na satu engleskog stalno sam u panici jer znam da ništa neću razumjeti kad me profesorica pita.	1 2 3 4 5
5. Profesorica engleskog motivira me na učenje.	1 2 3 4 5
6. Želim postati sličan/na Englezima, Amerikancima itd.	1 2 3 4 5
7. Engleski mi omogućuje da čitam strane časopise.	1 2 3 4 5
8. Engleski je jako lijep jezik.	1 2 3 4 5
9. Ne sviđaju mi se metode predavanja naše profesorice.	1 2 3 4 5
10. Engleski će mi pomoći u daljnjem školovanju.	1 2 3 4 5
11. Moje je predznanje tako malo da bih nešto mogao/mogla naučiti jedino da počnem od početka (a to, dakako, ne mogu).	1 2 3 4 5
12. Volim izgovarati engleske riječi.	1 2 3 4 5
13. Želim se oženiti osobom iz SAD, Britanije itd.	1 2 3 4 5
14. Dobio/la sam lošu ocjenu pa nemam volje učiti.	1 2 3 4 5
15. Engleski često koristim za razgovor sa strancima.	1 2 3 4 5
16. Sviđaju mi se engleske riječi.	1 2 3 4 5
17. Naša profesorica nepravedno ocjenjuje.	1 2 3 4 5
18. Radije učim nešto korisnije od engleskog jezika.	1 2 3 4 5
19. Engleski će mi pomoći u budućem zanimanju.	1 2 3 4 5
20. Da je nastava zanimljivija, imao/la bih volju učiti.	1 2 3 4 5
21. Engleski jezik vrlo lijepo zvuči.	1 2 3 4 5
22. Radije bih učio/la neki drugi strani jezik.	1 2 3 4 5
23. Engleski nam pomaže da postanemo dio svijeta.	1 2 3 4 5
24. Engleski je pretežak za mene.	1 2 3 4 5
25. Želim znati engleski da bih mogao/la živjeti u SAD, Britaniji itd.	1 2 3 4 5
26. Engleski mi koristi u svakodnevnom životu za razumijevanje pop muzike, filmova, korištenje Interneta i sl.	1 2 3 4 5
27. Engleski je glup jezik.	1 2 3 4 5
28. Naša profesorica nije motivirana za rad s nama.	1 2 3 4 5
29. S engleskim mogu proširiti svoju opću kulturu.	1 2 3 4 5
30. Želim jednog dana posjetiti rođake/prijatelje u SAD-u, Australiji itd. pa će mi engleski dobro doći.	1 2 3 4 5
31. Nastavni materijali potiču me na učenje.	1 2 3 4 5
32. Roditelji me tjeraju da učim engleski.	1 2 3 4 5
33. S engleskim mogu putovati po cijelom svijetu.	1 2 3 4 5
34. Ne učim engleski jer imam lošu profesoricu.	1 2 3 4 5
35. Zahvaljujući znanju engleskog mogao/mogla bih čitati književna djela u originalu.	1 2 3 4 5

36. Naša profesorica previše pozornosti posvećuje dobrim studentima. 1 2 3 4 5
37. Engleski mi ponekad koristi da prevedem upute na stranim aparatima (npr. kućanskim). 1 2 3 4 5
38. Želim znati engleski da bih više saznao/saznala o životu Engleza, Amerikanaca, Australaca itd. 1 2 3 4 5

Prilog 3. Upitnik o strategijama učenja

UPITNIK O STRATEGIJAMA UČENJA

Upitnik se odnosi na učenje engleskog jezika.

Molimo Vas da pažljivo pročitate svaku rečenicu i brojkama (od 1 do 5) označite koliko se svaka pojedina tvrdnja odnosi na Vas. Vaši odgovori trebaju pokazati što **zaista činite** dok učite engleski, ne ono što bi možda trebali činiti ili što drugi ljudi čine. Ovdje nema točnih i netočnih odgovora.

Molimo da upitnik ispunjavate brzo, ali pažljivo. Važno je da odgovori budu **iskreni**.

- 1 - Nikada ili gotovo nikada** to ne činim.
2 - Uglavnom to ne činim.
3 - Ponekad to činim (u manje od 50 % slučajeva).
4 - Često to činim (otprilike u 50 % slučajeva).
5 - Uvijek ili gotovo uvijek to činim.

A

Kada učim novu riječ,

1. pokušavam naći neku vezu između nje i onog što već znam. ____
2. napravim s njom rečenicu kako bih je lakše zapamtio/la. ____
3. povežem je s drugim riječima s kojima ima nešto zajedničko (npr. riječi koje se odnose na odjeću ili koje imaju nepravilnu množinu). ____
4. povezujem je s već poznatom riječju koja slično zvuči. ____
5. koristim se rimom da bih je zapamtio/la (npr. bat-cat; deep-sleep). ____
6. u mislima si predstavim što znači ili to nacrtam. ____
7. u mislima stvaram sliku o tome kako se riječ piše (spelling). ____
8. da bih je zapamtio/la, koristim se kombinacijom zvuka i slike. ____
9. napravim listu poznatih riječi koje su povezane s njom i označim njihovu vezu (npr. strelicama). ____
10. zapamtim gdje se na stranici nalazi riječ ili gdje ili kada sam je prvi put vidio/vidjela ili čuo/la. ____
11. koristim se karticama s novom riječju na jednoj strani a sa značenjem na drugoj. ____
12. pokušavam fizički odglumiti njezino značenje. ____

Kada učim novo gradivo,

13. često ga utvrđujem i ponavljam. ____
14. u početku ponavljam češće, zatim rjeđe. ____
15. pokušam se sjetiti i onog što sam o tome davno učio/la. ____

B

16. Često izgovaram ili ispisujem nove izraze da bih ih zapamtio/la. ____
17. Oponašam govor izvornih govornika. ____
18. Dijalog ili tekst čitam više puta, sve dok ga ne razumijem. ____
19. Kada nešto napišem, često to sam/a ispravljam da što bolje zvuči. ____
20. Vježbam izgovarati glasove engleskog jezika. ____
21. Koristim se izvornim frazama engleskog jezika. ____
22. Riječi koje znam kombiniram u nove rečenice. ____
23. Kad imam priliku, sam/a započinjem razgovor na engleskome. ____
24. Na TV/radiju gledam/slušam emisije na engleskome. ____
25. Pokušavam i razmišljati na engleskome. ____
26. Sudjelujem u izvanškolskim aktivnostima gdje se govori engleskim jezikom. ____
27. Čitam na engleskome za vlastito zadovoljstvo. ____
28. Na engleskome pišem poruke, pisma, ili sl. ____
29. Kad nešto čitam na engleskom jeziku, najprije preletim tekst da vidim o čemu je riječ, zatim ponovno čitam pažljivo. ____
30. Kad nešto čitam ili slušam, obraćam pozornost na detalje. ____
31. Koristim se rječnicima i/ili priručnicima kad upotrebljavam engleski jezik. ____
32. I bilješke u razredu pravim na engleskom jeziku. ____
33. Novo gradivo sistematiziram (sređujem) (npr. u bilježnici). ____
34. Kad se koristim engleskim, opća pravila primjenjujem na nove situacije. ____
35. Novu riječ podijelim na dijelove koje razumijem pa tako tražim njezino značenje (npr. un-interesting). ____
36. Pokušavam naći sličnosti i razlike između engleskoga i hrvatskoga. ____
37. Nastojim razumjeti što slušam ili čitam bez prevođenja na hrvatski. ____
38. Riječi i pojmove iz hrvatskoga ne prenosim automatski u engleski (npr. eventualno ≠ eventually - na kraju). ____
39. U engleskome sam/a tražim pravila. ____
40. Sam/a otkrivam pravila engleskog jezika, makar ih često moram i mijenjati kad saznam nešto novo. ____

C

41. Kad ne razumijem sve riječi, pogađam približno značenje prema smislu onoga što slušam ili čitam. ____
42. Pri čitanju ne idem tražiti svaku nepoznatu riječ u rječnik. ____
43. U razgovoru predviđam što će osoba sljedeće reći na temelju onoga što je već rečeno. ____
44. Kad govorim i ne mogu se sjetiti pravog izraza, koristim se gestama ili hrvatskim jezikom. ____
45. Ako se u razgovoru ne mogu sjetiti pravog izraza, pitam svog sugovornika. ____
46. Kad se pri govoru ili pisanju ne mogu sjetiti točnog izraza, pronađem drugi način da izrazim misao: npr. koristim se sinonimom (riječ istog značenja) ili opišem što želim reći. ____
47. Ako ne znam točnu riječ, sam/a izmislim novu. ____
48. Razgovor skrenem na temu za koju znam riječi. ____

D

49. Unaprijed pogledam novu lekciju da saznam o čemu se radi, što sadrži i da li već o tome nešto znam. ____
50. Kada čujem da netko govori engleski, pokušam se koncentrirati na ono što govori i zaboravim na druge stvari. ____

51. Unaprijed odlučim na što ću obratiti pozornost u jeziku (npr. na to kako izvorni govornici izgovaraju određene glasove). ____
52. Trudim se postati što bolji učenik engleskog jezika čitajući ili razgovarajući s drugima o učenju jezika. ____
53. Trudim se redovito učiti i vježbati engleski, ne samo prije testa. ____
54. Za učenje se pažljivo pripremam: npr. nađem tiho i ugodno mjesto. ____
55. U bilježnici za engleski istaknem važne dijelove gradiva. ____
56. Postavljam si ciljeve u učenju engleskoga: npr. koliko znanja želim steći ili za što ću se koristiti znanjem engleskoga. ____
57. Svaki dan ili tjedan planiram što ću naučiti u engleskome. ____
58. Za određene zadatke pripremam se razmišljajući o tom zadatku, o tome što već znam i što još trebam svladati. ____
59. Jasno uočim svrhu određene aktivnosti na satu: npr. pri slušanju katkad trebam razumjeti samo opću ideju, a katkad detalje. ____
60. Sam/a se trudim pronaći prilike za vježbanje engleskoga. ____
61. Trudim se pronaći osobe s kojima mogu govoriti engleski. ____
62. Trudim se uočiti pogreške koje pravim na engleskom i razumjeti zašto ih radim. ____
63. Na svojim pogreškama u engleskome učim. ____
64. Sam/a procjenjujem koliko napredujem u engleskome. ____

E

65. Svaki put kad osjećam nervozu jer se trebam koristiti engleskim, nastojim se opustiti. ____
66. Sam/a se ohrabrujem u učenju da budem uporan/uporna. ____
67. Sam/a se potičem da slobodno komuniciram na engleskome, pa tako pogađam značenje novih riječi i govorim što više iako pravim pogreške. ____
68. Za svaki svoj uspjeh u engleskome nagradim se nečime. ____
69. obraćam pozornost na fizičke znakove stresa (npr. znojenje) koji utječu na moje učenje engleskog jezika. ____
70. Svoje osjećaje u vezi s učenjem engleskog zapisujem u dnevnik. ____
71. O svojim osjećajima u vezi s učenjem engleskog jezika razgovaram s osobom u koju imam povjerenja. ____

F

72. Kad nešto ne razumijem, zamolim sugovornika da uspori, ponovi ili objasni ono što je rekao. ____
73. Tražim od drugih da potvrde jesam li nešto dobro razumio/la ili rekao/la. ____
74. Tražim od drugih da ispravljaju moj izgovor. ____
75. Pri učenju, vježbanju i ponavljanju radim s drugim učenicima. ____
76. Uvijek učim engleski s istom osobom. ____
77. Kad razgovaram s izvornim govornikom (npr. Englezom), trudim se pokazati kad trebam pomoć. ____
78. Kad s nekim razgovaram na engleskom jeziku, postavljam pitanja kako bih se što više uključio/la u razgovor i pokazao/la zanimanje. ____
79. Trudim se saznati o kulturi zemalja u kojima se govori engleski. ____
80. Kad s nekim komuniciram na engleskom jeziku, obraćam pozornost na njihovo mišljenje i osjećaje. ____